

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ІННОВАЦІЇ

МАТЕРІАЛИ

VI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(Суми, 17–18 березня 2016 року)

Суми

Сумський державний університет

2016

ЕСТЕТИКА СИМВОЛІКИ КОЛЬОРУ У ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ ЛІТЕРАТУР)

Черепова К. Р.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – ст. викладач Дегтярьова Л. І.

Для створення яскравого художнього образу в художніх творах використовується експресивно-стилістичний засіб символізм кольору, тому що він є психологічно-культурним явищем, за допомогою якого передається емоційний та ментальний стан людини, її риси характеру, соціальні та культурні аспекти життя народу. Колірний символ у літературі ґрунтується на асоціації між денотатним позначенням кольору та символічними поняттями зі спільністю його емоційно-оцінного змісту, що обумовлюється суб'єктивним авторським баченням світу, його власним психоемоційним станом, і визначає цілісність зовнішнього і внутрішнього, реального та ідеального, зображуваного, співвідносить опис емпіричної дійсності зі світом людських переживань і умовиводів.

Наділений символічним потенціалом колір у творах мистецтва перетворюється на символ лише за умови його відповідної рецепції суб'єктом. Процес естетичного тлумачення символіки кольорів ґрунтується на об'єктивних особливостях психіки, міфологічних, релігійних та культурних факторах, які доповнюються повсякденним досвідом, проте полісемантизм кольору призводить до суб'єктивності та варіативності його символічних значень. Великий внесок у сферу вивчення семантики кольору зробив німецький письменник та вчений Йоганн Вольфганг Гете, який проаналізував у своїй праці під назвою «Zur Farbenlehre» вплив кольору на емоційний, духовний та фізичний стан людини.

Велике естетичне значення має символіка кольорів в деталізації образів у художній літературі, причому ці експресивні засоби можуть мати як негативне, так і позитивне значення. У творі Оскара Уайльда «The Picture of Dorian Gray» сірий колір має особливу естетику символіки як у назві, так і в імені головного героя. Символізм сірого кольору має негативне значення впродовж всього твору: «grey monstrous London with its myriads of people» [2]. Жовтий колір у літературі може мати не тільки значення радості, краси, але і негативізму, занепокоєння. Е. М. Ремарк у романі «Drei Kameraden»

підкреслює через опис жовтого неба хворобу на сухоти головної героїні та тривожний стан із-зі цього її друга: «Der Himmel war gelb wie Messing und noch nicht verqualmt vom Rauch der Schornsteine. Hinter den Dächern der Fabrik leuchtete er sehr stark. Die Sonne mußte gleich aufgehen» [3]. Вже самою назвою роману «Чорний обеліск», який є вершиною творчості Е. М. Ремарка, чорний колір та його відтінки виразно підсилюють відчуття трагічності у період війни, підкреслює точку рівноваги між добром і злом. Колоризм у творчості Е. М. Ремарка обумовлений, з одного боку, реальними подіями, а з іншого – світом символів.

У творі М. Мітчел «Gone with the Wind» зображується через зелений колір порівняння квітучої природи з свіжою красою молодої дівчини Скарлет: «turbulent, willful, lusty with life green eyes» [4].

Особливого значення у німецькій літературі набув блакитний колір, який втілює у літературних образах нескінченність життя, неба, моря. Образ блакитної квітки в романі Новаліса «Heinrich Von Ofterdingen» («Генріх фон Офтердінген») є символом піднесеної свідомості, якої прагне досягти головний герой, а також символом поетичної мрії, туги за ідеалом, романтичної любові, при якій люблячі призначені одне для одного. В романі «Великий Гетсбі» Ф. С. Фіцджеральд створює за допомогою контрастивних кольорів багаті епітети, яскраві символи, без розуміння яких неможливо повною мірою зрозуміти психологічний стан героїв і твір в цілому: червоний характеризує агресивні вчинки головного героя Тома; Дейзі, оточуючи себе білим кольором, прагне постати перед суспільством невинною, красивою, чистою; сірий колір – колір нудьги і туги, відсутності життя, міської тісноти, гнилого туману.

Суб'єктивне сприйняття кольору, кваліа, є наочно-образним відображенням, що впливає в певний момент на органи чуття, предметів і явищ навколишнього світу в сукупності з їх різноманітними властивостями і частинами: «*Jeder Mensch kann dieselbe Farbe auf seine eigene Weise wahrnehmen. Die Subjektivität der Wahrnehmung der Farben kann sich auf eine konkrete Interpretation beziehen, und diese Erfahrung wird immer einzigartig und ausschließlich für den Menschen: Das bedeutet, dass seine Qualia nur in der Weltanschauung dieses bestimmten Menschen existieren können*» [5]. Конкретизація образу за допомогою кольору в сукупності створює єдине і цілісне враження від прочитаного твору, при сприйнятті образів та характерів головних героїв. Наділені символічним

потенціалом, кольори у творах перетворюються на символи тільки за умови їх відповідної рецепції суб'єктами.

1. Грачева И. В. О роли художественной детали в русской классике // Грачева И. В. // «Литература в школе» – 2003, №3. – с.50–55.
2. Oscar Wilde [http. Picture of Dorian Gray: http://genius.com/Oscar-wilde-the-picture-of-dorian-gray-chap-4-annotated](http://genius.com/Oscar-wilde-the-picture-of-dorian-gray-chap-4-annotated)
3. Erich Maria Remarque. Drei Kameraden: <http://litru.ru/book/?p=212964>
4. Gone with the Wind. Margaret Mitchell: http://royallib.com/read/mitchell_margaret/Gone_with_the_Wind.html#0
5. Dehtiarova L. Qualia oder linguistisch-kulturelle Besonderheiten der Wahrnehmung der schwarzen Farbe (Квалія або лінгвокультурологічні особливості сприйняття чорного кольору) / Л. І. Дегтярьова // Філологічні трактати: Наук. журнал Сумського держ. ун-ту, Харківського нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна – Суми: СумДУ, 2015. – Том 7, №3. – С. 24–32.